

C. kr. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Bräuhäusgasse 84.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKEGA ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Franca Jo-
žefa cesta 5.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhäusgasse 84.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 13 in 14.

V Ljubljani, 1. julija 1915.

Leto VIII.

Vojna kot priznanje socialne politike.

Kako je bilo vendar vse drugače pred vojno! Znanstveno izobraženi ljudje so nam oznanjevali raz katedrov in v raznih, več ali manj učenih razpravah stadij, v katerem so ljudska živila in kakšna budi smotrna hrana, da nadomestimo truplu vsled dela porabljeno moč. To poglavje je za človeštvo tako važno, da ga je treba temeljito preučiti, ker izvršuje v današnji visoko razviti kapitalistični dobi vsak posameznik s preudarkom in z mirno sigurnostjo vse drugo delo kot ga je izvrševal primitivni človek v starem veku in kjer ne pečamo le telesno temveč tudi duševno. Poglabljena in prostična delovna metoda zahtevata od delavca najvišji delovni odstotek.

Zakaj poudarjam to? Dokazati hočemo s to trditvijo potrebo zadostne, na moderni znanosti temeljoče delavčeve prehranitve. Kaj je vzrok, da je sedanja grozna vojna, ki je spravila na milijone ljudi na pozorišče, te prisilila, da razvijejo največjo moč, s katero vztrajno vzdržujejo najhujše napore? Koncem 70. in začetkom 80. tega leta so razsodni socialni politiki ponovno kazali na tedajne zelo slabe naborne uspehe v Avstriji. Trdili so, da so posledica slabih socialnih razmer, ki so izhajale iz tedanjih nizkih mezd, vsled katerih je propadalo delavstvo, ker ni moglo dajati izmučenemu truplu zadostne hrane. V zadnjih desetletjih se je marsikaj v tem oziru izboljšalo, če so korakala tudi socialna politična vprašanja kakor polž, je bilo vendar le mogoče s časom odstraniti nekaj zadržkov. Kako se je vse to izvršilo, se najlepše pokaže pri železničarjih.

Ravno v našem, gotovo zelo težkem poklicu, nastane z duševno prebujo naših stanovskih tovarišev prevrat, ki jasno dokazuje, da se s prizadevanjem organizirane množice tudi nekoliko izboljšajo življenjski odnosi železničarjev. Sme- lo trdim; da se je doseglo v delovnih in mezd- nih razmerah marsikak neprecenljiv uspeh. To velja tudi za ostalo delavstvo, če je potom svoje organizacije prerilo po križevih potih do boljših delovnih in mezd- nih pogojev. Ravno isto velja tudi za vesoljno delavno človeštvo, ki si je ugla- dilo pot iz ubožstva in revščine, ki vodi do uspe- hov, če je tudi dostikrat ta pot križeva in so bili uspehi le malenkostni, marsikdaj celo zelo majhni, ki pa so vplivali pomenljivo v svoji popolnosti in skupnem učinku na celoto naroda in pa prejšnjo proletarsko eksistenco. To je pa končno stvar, za katero gre.

Kmaloteče leto dni, odkar imamo vojno, ki vsrkava vse gospodarske moči in zahteva od nižjih slojev največje žrtve. Kaj sledi iz tega, če se jih primerja s socialno skupnostjo? Že pred vojno je bilo dosti ljudi, med njimi celo znanstve- no in socialno gospodarsko izobraženi gospodje, ki so trdili, da sedanja družba ne more prenašati tako hitro naraščajočih zahtev delavstva in da so prenašane hitro uspevajoče socialne reforme,

potom katerih naj se tudi delavno maso polagoma učlani v kulturno narodno skupnost. Iznašli so be- sedo, katederski socializem, ki pobija naziranja onih resnično razsodnih zastopnikov znanstvene in narodno gospodarske smeri, ki uvideva, da je absolutno potreba za dobrobit nižjih slojev, po- lagoma razširiti med nje kulturo in ki naroča dr- žavi, naj ne skopari s socialno preskrbo. Zlasti že- lezničarji so gojili v zadnjih letih take splošne socialne politične razprave in sestavljali poučne primere. Železničarji so se prebudili, pa so želeli korakati po poti napredka, če so tudi našli dosti zaprek. Kar so oni v zadnjih letih v socialno po- litičnem zmislu podvzeli; je bilo sicer zelo malo ali še te zahteve so naletele v državnem zboru, kakor tudi v gospodski zbornici, na zelo hud od- por. A tudi javno mnenje je bilo proti zelo skrom- nim zahtevam železničarjev. Poiskovali so še celo poslabšati že itak slabo razmerje ponesrečenih železničarjev vsled preosnove stanovske zavaro- valnice proti nezgodam, pa tudi njih pravno sta- nje naj bi se poslabšalo ob priliki preosnove ka- zenskega zakonika. Ta dejstva kažejo, da je pri nas socialna politika še zelo v povojih.

Ali dosedanja, skoraj leto trajajoča vojna ja- sno dokazuje, da so imeli prav vsi zagovorniki socialno političnih načrtov. Ves potek vojne je pravzaprav jasno izraženo priznanje k socialni politiki. Vsi oni sovražniki delavnega ljudstva, ki so že v mirnem času upili križaj ga, so bili uver- jeni ob začetku vojne, da bodo železničarji zaradi opozicije v mirnem času popolnoma odrekli, vsled česar pride država v skrajno nevarnost. Kakor se skriva sova pred belim dnem, tako so se po- skrili ti krivi preroki, ko so opazili, da se izvršuje promet točno in z najhujšim naporom med časom razvrstitve armad. In tudi oni zelo resni socialni politiki, ki so menili še pred kratkim, da se raz- suje država že po nekotikih mesecih vojne, so sedaj prepričani o trhljivosti svojih naziranj. Zakaj? Vsa naznanila vojne uprave dajejo na to zelo ja- sen odgovor. Moč in odporna sila nemškega na- rodnega gospodarstva sloni na vzornih organiza- ciji in na socialni povzdigi, ki jo je povzročila zdrava socialna politika za stotisoče, ki so danes v vojni. Organizacija je ona čarobna beseda, ki zveni iz vseh poročil. Delavstvo občuti z navdu- šenjem, da mora braniti vse te pridobitve, katere si je priborilo iz lastne moči v smotrenem orga- nizacijskem delu, proti vsaki sovražnikovi inva- ziji, ki bi zamogla uničiti sadove polstoletnega truda.

To vse je samoposebi umljivo, kakor je um- ljivo to, kar smo vedno trdili pred vojno, da je zadostna hrana predpogoj, da se izvršuje dolž- nosti točno. Vsled tega moramo prav odločno za- htevat, da vlada z močno roko uniči oderušvo pri najpotrebnejših živilih, da stre premoč onih, ki ne smatrajo vojne kot nevarnost za državo, marveč katerim je vojna dobro došla, da si pol- nijo svoje žepe. Druginjo občutijo vsi oni, ki žive od mesečne plače, vedno bolj, zato mora nasto-

piti država z vso energijo, drugače uspešno konča svetovna vojna.

Za gospodarsko vojno oskrbo železničarjev.

Draginjske doklade za uslužbence lokalnih že- leznice.

Strokovno organizirano osebje brnske lo- kalne železniške družbe v Moravski Ostravi je prosilo upravni svet v začetku letošnjega leta za 25% draginjsko doklado, veljavno od 1. avgusta 1914 dalje. 29. marca 1915 je odgovorilo ravnateljstvo na to prošnjo, da namerava dati upravni svet uradnikom in uslužbencem nižjih plačilnih in mezd- nih kategorij draginjsko doklado. Z okrož- nico z dne 14. aprila 1915 je naznanilo ravnatelj- stvo osebju, da je dovolil upravni svet uslužben- cem z mesečno plačo draginjsko doklado po 8 K od prvega aprila dalje, vsem uslužbencem z dni- no pa po 6 K mesečne draginjske doklade.

Osebo pa ni bilo s tem zadovoljno in se je vnovič obrnilo 17. aprila 1915 na upravni svet in je zopet prosilo za 25% draginjsko doklado z ve- ljavnostjo od 1. januarja 1915 dalje. Zaupniki so šli tudi osebno k ravnateljstvu.

Ta nova akcija je imela nov uspeh. Z okrož- nico z dne 7. maja 1915 je bilo osebje obvešče- no, da je dovolil upravni svet vsem uslužbencem z veljavnostjo od 1. maja 1915 desetodstotno dra- ginjsko doklado od zaslužka in stanarinske do- klade. To pa je dovolil upravni svet le do pre- klica.

Tudi osebje Kaleiberške železnice je prosilo ob začetku t. l. za draginjsko doklado. Upravni svet je dovolil definitivnim uslužbencem 50dsto- tno draginjsko doklado, uslužbencem z dnino pa 10 odstotno temeljne mezd, oziroma plače.

Prav tako je prosilo za draginjsko doklado tudi osebje salcburške lokalne železnice.

Dovolitev denarnih podpor pri c. kr. državnih železnicah.

Železniško ministrstvo je dovolilo denarno podporo potrebnim delavcem, slugam, podurad- nikom itd. c. kr. državnih železnic. Žal, da ne iz- vršujejo nekatere direkcije te odredbe tako, ka- kor je to določilo železniško ministrstvo. Ta akcija, ki smo jo označevali mi od vsega začetka za nezadostno, torej nikakor ne bo olajšala bede med železničarji. Največkrat so dovolile namreč direkcije delavcem in slugam, torej najpotreb- nejšim, najnižje podpore, med tem ko so dobili poduradniki in uradniki višje podpore. Tudi dru- gih napak se je zgodilo mnogo in vsa akcija ni iz- vršena tako, da resnično olajša bedo. Po nekate- rih direkcijah so izplačevali te podpore v začet- ku junja. Sedaj pa dobiva naša centrala dan za dnem pritožbe o krivicah pri podelitvi podpor. Zato je predložil državni poslanec sodrug Tom- schik nekatere teh pritožb železniškemu mini- stru z naslednjo vlogo:

Ekselencija!

V prigrbu si Vam usojam izročiti pet informacij s pritožbami o nepovoljni razdelitvi denarnih podpor uslužbencem v ravnateljskem okraju Dunaj, (Waidhofen ob Ypsi), Dunaj I., Linc (Windischgarsten), Praga (Teplice-Waldtor) in c. kr. severne železnice (Ober-Gerspitze).

Iz informacij je predvsem razvidno, da se niso ozirale c. kr. direkcije na navodila odloka c. kr. železniškega ministrstva št. 12.137 ex 1915, po katerem naj bi dobili denarne podpore v prvi vrsti sluge in delavci. Ne rečemo preveč, če trdimo, da so c. kr. direkcije popolnoma preobrile dobri namen ces. kr. železniškega ministrstva. Uradnikom in poduradnikom so dali več nego delavcem in slugam v nižjih plačilnih in mezdnih razredih.

Dalje je razvidno iz informacij, da niso presojali povsod potrebo posameznih uslužbencev tako, kakor je odločilo to c. kr. železniško ministrstvo.

Tudi to dokazujejo informacije, da ni olajšana beda med osebjem z denarnimi podporami kljub dobre volje c. kr. železniškega ministrstva.

Mnogo je železniških uslužbencev, ki ne vidijo čez ozko obzorje svojega kraja in dolže zaupnike naše organizacije za dejstvo, da ni dobilo mnogo uslužbencev nič, drugi da so dobili malo. Vsled tega prizadeti železničarji, ki izvršujejo zaupniški posel, so sicer navajeni takih očitkov in se ne pritožujejo iz občutljivosti. Ali v sedanjem času potrebujejo miru zaradi naporne službe in nikakor ne razumevajo, zakaj naj nosijo poleg vseh drugih bremen še to breme. Ta naval na naše zaupnike bi gotovo izostal, če bi bile postopale c. kr. direkcije vsaj po navodilih c. kr. železniškega ministrstva.

Poleg tega pa tudi niso imeli zaupniki, ki so bili povabljeni kot člani lokalnih odborov bolniške blagajne k posvetovanju, največkrat nobene pravice, predlagati višino podpore. Od njih so le zahtevali, da odločujejo, kdo je vreden in najbolj vreden. Če pa so, že imeli pravico predlaganja, ni prodrl njihov predlog, ker so predlagala c. kr. ravnateljstva in službena mesta sama zneske, oziroma jih razdelili, da se jim ni bilo treba ozirati na predloge lokalnih komisij in se tudi resnično niso ozirali na te predloge.

Prosim Vašo ekselencijo, da preišče te pritožbe in odloči, da dobe po krivici zapostavljeni uslužbenci naknadno denarne podpore.

Obenem prosim Vašo ekselencijo za kratko obvestilo o načinu rešitve te zadeve.

Na Dunaju, 4. junija 1915.

Vozne pristojbine in odškodnina za prehranitev južnoželezniškega in državnoželezniškega osebja v severnem in južnem vojnem ozemlju.

Centralno vodstvo železniške organizacije je dobilo v zadnjem času vse polno pritožb vlakospremljevalnega osebja glede odmere voznih pristojbin in odškodnin za prehranitev v severnem vojnem ozemlju in najnovejšem južnem vojnem ozemlju.

Poslanec sodrug Tomschik je vložil z ozirom na vse te pritožbe pri generalnem ravnatelju in železniškem ministru vloge. Upamo, da se rešijo ta pereča vprašanja v kratkem času prav ugodno. Vloge se glase:

Vaše blagorodje!

V prigrbu si Vam usojam izročiti Vašemu blagorodju štiri informacije, obsegajoče upravičene pritožbe lastnega, evakuiranega, eksponiranega in izposojenega vlakospremljevalnega osebja južne železnice in c. kr. državnih železnic, ki opravljajo službo v najnovejšem etapnem ozemlju na postajah Ljubljana, Celovec, Beljak, Inomost in Bocen zaradi nepovoljne vozne odškodnine in odškodnine za prehranitev.

Gre za sledeče pritožbe:

1. Južna železnica plačuje v beljaškem okrožju osebo, izposojenemu od državne železnice, le vozne pristojbine, ki veljajo za mirni čas in odškodnine za prehranitev glasom regulativa.

2. Evakuiranemu osebo iz Trsta, Gorice itd., ki opravlja službo v Ljubljani (južna železnica)

plačuje južna železnica vožne pristojbine za mirni čas in nobene odškodnine za prehranitev.

3. Vsemu lastnemu južnoželezniškemu osebo na vseh postajah etapnega ozemlja plačuje južna železnica le neznatne mirovne pristojbine namesto pristojbin, označenih v inštrukciji I—19 za vojno po 30, oziroma 40 vinarjev za faktično službeno uro, za rezervo in režijsko vožnjo.

4. Južna železnica ne plačuje niti svojemu niti lastnemu osebo čas čakanja na postajah, kjer obrnejo vlaki.

5. Južna železnica ne plačuje zamude vlakov, nastalih vsled vojnih dogodkov.

6. Tudi ugodnosti, ki je bila dovoljena državnim železničarjem v gališkem etapnem ozemlju, da smejo zaračunati vsled zmanjšane zaslужka vsak dan 16 ur z vojnimi pristojbinami, ni še vpleljala južna železnica.

K tem pritožbam si usojam še sledeče pripomniti in prositi Vaše blagorodje za nujno udelestvo naslednjih izprememb:

Ad 1. Glasom določb inštrukcije J—19 ima pravico pri državni železnici zaposleno, izposojeno osebo tujih železnic, če je v službi v etapnem ozemlju, da dobiva vojne vozne pristojbine in sicer na uro:

Vlakovodja za vsako uro	40 vin.
Sprevodnik (zavirač)	30 vin.

In sicer za čas, ko je faktično v službi, kakor tudi za rezervo in režijsko vožnjo.

Odškodnina za prehranitev, računana od dneva odhoda z domače postaje do dneva vrnitve znaša na dan

za vlakovodjo	3 K
za sprevodnika	2 K

Južna železnica bi morala torej plačevati prav enake pristojbine izposojenemu osebo tujih železnic.

Ad 2. Prav enake pristojbine morajo dobiti tudi glasom inštrukcije J—19 pri državnih železnicah evakuirani uslužbenci, če opravljajo službo v etapnem ozemlju.

Južna železnica bi morala torej plačevati lastnemu vlakospremljevalnemu osebo iz Trsta, Gorice etc., ki opravljajo službo v Ljubljani enako visoke pristojbine.

Ad 3. C. kr. železniško ministrstvo je odredilo z odlokom z dne 2. septembra 1914 na podlagi § 69. službenega reda, da mora dobiti vse domače osebo v etapnem ozemlju severnega vojnega ozemlja (Galicija, Bukovina in del severne železnice) vojne vozne pristojbine.

Južna železnica bi morala torej dovoliti vsemu svojemu domačemu osebo, kolikor opravlja službo v etapnem ozemlju vojne vozne pristojbine po določbah inštrukcije J—19 in če je osebo eksponirano, tedaj tudi odškodnino za prehranitev glasom inštrukcije J—19.

Ad 4. C. kr. železniško ministrstvo je z odlokom od 26. februarja 1915 določilo, da si smejo zaračunati vsi vlakospremljevalci v severnem etapnem ozemlju za ves čas čakanja na postajah, odkjer se obrnejo ali kjer se vlaki zadržujejo vojno odškodnino na ure.

Južna železnica naj dovoli torej vsemu osebo, lastnemu in tujemu, ki opravlja v etapnem ozemlju službo enake prednosti.

Ad 5. C. kr. železniško ministrstvo je dalje dovolilo, da se povrnejo vsemu vlakovnemu osebo v prej imenovanem vojnem ozemlju končne zamude vlakov, ki dosežejo najmanjše merilo 30 minut kot čas vožnje v službi, na etapnem ozemlju seveda z vojnimi pristojbinami.

Tudi južna železnica naj dovoli enako ugodnost vsemu svojemu vlakovnemu moštvu.

Ad 6. C. kr. železniško ministrstvo je odredilo z odlokom z dne 25. februarja 1915, da se dovoli vsemu vlakospremljevalnemu osebo, ki opravlja službo v etapnem okrožju severnega vojnega ozemlja to ugodnost, da si zaračuna za meseca januar in februar 16 ur službenega voznega časa, če resnični službeni vozni čas ne doseže tega povprečnega dnevnega merila. Obenem so dobila službena mesta naročilo, da velja ista ugodnost tudi za mesec marec in naslednje mesece, če ostanejo v teh mesecih enake obratne

razmere. Iz tega je jasno, da hoče c. kr. železniško ministrstvo to ugodnost tudi nadalje še pribaviti svojemu osebo, to pa še tembolj, ker se niso izpremenile prometne razmere.

Iz priloženih informacij je razvidno, da so tudi pri južni železnici v etapnem ozemlju enake razmere. Zato naj dovoli tudi južna železnica svojemu osebo enake ugodnosti.

Vaše blagorodje si usojam vljudno prositi, naj blagohotno odredi, da se izboljšave navedene v 6 točkah nujno izvrše.

Slavna uprava južne železnice je z okrožnico 385 A iz leta 1907 priznala, da dovoli vse izboljšave, ki so dovoljene osebo državnih železnic, tudi svojemu osebo in z veljavnostjo enakega termina.

Prizadeto osebo trpi vsled vladajočih življenjskih razmer zelo hudo, opravljati mora več in težjo službo in zato bi ga ne smele obremenjevati skrbi lakote v pravem pomenu besede.

Obenem sem prosil tudi njegovo ekselencijo gospoda železniškega ministra, da se raztegne pravica zaračunavanja po 16 ur na dan tudi na marec in naslednje mesece t. l. in sem priložil njegovi ekselenci prepis tega pisma.

Ob tej priliki si usojam opozarjati Vaše blagorodje tudi na to, da dobiva evakuirano lastno in izposojeno tuje osebo ostalih službenih panog, ki službuje v etapnem okrožju severnega vojnega ozemlja, glasom inštrukcije J—19 definitivno osebo dvojno odškodnino za prehranitev po 6, 8 in 12 K in osebo z dnino dvojno odškodnino za prehranitev glasom delovnega reda razen ostalih pristojbin.

Vaše blagorodje si usojam zato vljudno prositi, da odredi za osebo južne železnice enako visoke odškodnine.

Končno si dovoljujem prositi Vaše blagorodje za kratko obvestilo o načinu rešitve te zadeve.

Na Dunaju, 5. junija 1915.

Vloga na železniškega ministra se glasi:

Ekselencija!

V prigrbu si usojam izročiti Vaši ekselenci prepis pisma, ki sem ga oddal gospodu generalnemu ravnatelju južne železnice. Vloga razpravlja o pritožbah južnoželezniškega osebja in državnoželezniškega osebja, pridelnega južni železnici v službovanje v etapnem ozemlju. Pritožbe se tičejo krivic pri odmeri voznih pristojbin in odškodnin za prehranitev.

Pritožbe so v priloženem prepisu razvrščene v šestih točkah. Te pritožbe si usojam predložiti Vaši ekselenci v treh skupinah:

a) Vprašanje o voznih pristojbinah in odškodnini za prehranitev za državnoželezniško osebo, dodeljeno južni železnici.

b) Vprašanje o voznih pristojbinah in odškodnini za prehranitev južnoželezniškega osebja, ki opravlja v etapnem ozemlju vlakovno službo in osebo ostalih službenih panog.

c) Vprašanje o voznih pristojbinah, ki zadevajo vlakovno osebo, (izposojeno, evakuirano in eksponirano) službujoče v etapnem okrožju severnega vojnega ozemlja.

Ad a) Južna železnica doslej še ni nakazala izposojenemu državnoželezniškemu osebo voznih pristojbin in odškodnin za prehranitev v zmislu določb inštrukcij J—19 in odlokov c. kr. železniškega ministrstva glede plačevanja časa v postajah, odkjer se vrnejo in zamud nad 30 minut.

Usojam si Vašo ekselencijo prositi, da naroči južni železnici, naj službena mesta te železnice takoj naznanijo izposojenemu državnoželezniškemu osebo inštrukcijo J—19 in odloke c. kr. železniškega ministrstva, ter mu dovolijo v teh odlokih določene vozne pristojbine in odškodnine za prehranitev, oziroma da osebo potrebne predume na te pristojbine.

Ad b) Tukaj gre za dovolitev voznih voznih pristojbin in v zvezi s temi ugodnejšim zaračunavanjem za lastno južnoželezniško vlakovno osebo, ki opravlja službo v etapnem ozemlju in za dovolitev dvojne odškodnine za prehranitev, odnosno pristojbine odškodnine za prehranitev v zmislu inštrukcije J—19 za lastno, evakuirano vlakovno osebo in osebo drugih službenih pa-

nog, ki opravlja službo v etapnem okrožju južne železnice.

Vaša ekselencija blagovoli odrediti, da izplačuje južna železnica lastnemu osebju v etapnem ozemlju enake vozne pristojbine in odškodnine za prehranitev kakor so jih dobivali doslej v enakih okoliščinah uslužbenci c. kr. državnih železnic in kakor jih še dobivajo.

Uprava južne železnice je priznala svojemu osebju za vse čase z okrožnico A iz leta 1907 enake izboljšave, kakor jih dovoljuje c. kr. državne železnice svojemu osebju.

Ad c) C. kr. železniško ministrstvo je z odlokom št. 3772/4 od 25. februarja t. l. pooblastilo vse v etapnem ozemlju se nahajajoča c. kr. ravnateljstva, da dovoli vsemu vlakospremljevalnemu osebju za januar in februar 16 urno zaračunavanje voznega časa na dan, če ne doseže dejanske službovanje tega časa. Obenem je naročilo c. kr. železniško ministrstvo, da poročajo ravnateljstva, če so se tozadavne razmere v marcu izpremenile, drugače ostane tudi še nadalje 16-urno dnevno zaračunavanje v veljavi.

Od marca se te razmere niso izpremenile, kljub temu ne dobiva osebje prej omenjenih ugodnosti. Obračam se do Vaše ekselence, da dovoli te ugodnosti vsemu vlakospremljevalnemu osebju v južnem in severnem etapnem ozemlju. Za južno etapno ozemlje naj veljajo te ugodnosti od dneva, ko je bilo razglašeno to ozemlje za etapno okrožje.

Na Dunaju, 7. junija 1915.

Intervencija pri obratnem ravnateljstvu južne železnice na Dunaju.

Dne 17. junija se je prijavila deputacija pri obratnem ravnateljstvu južne železnice gospodu Prašnikarju na Dunaju, da izroči želje in pritožbe evakuiranih uslužbencev in delavcev, kakor tudi ostalega osebja, katero služi v etapnem okrožju. V deputaciji so tvorili sodrugi Bahun Andrej in Strmšek I. Centralo je zastopal sodrug Weigl, tajništvo pa sodrug Kopač.

Deputacija je ravnateljstvu dokazala, da se nahaja železničarstvo vsled neznosne draginje in pa dejstva, da je prisiljeno ločeno od družine živeti na dveh krajih in, da je vsled evakuacije zgubilo v prejšnji domicilni postaji vse menjajoče se primke in, da je odvisno edino le od gole plačice. Pa tudi trajno bivajoče osebje v Ljubljani mora vsled neskončno dolgega delovnega časa izredno trošiti. Vlakospremljevalno in vlakopospeševalno osebje pa ima na progi, za 100% izvišane izdatke, za katere ne najde nikakoršnjih kompenzacij. Sodrugi Weigl je dokazal, da je imelo osebje v vzhodnem bojnem okrožju zvišane dohodke v smislu vloge, katero je že predložil poslanec sodrug Tomschik generalnemu ravnateljstvu in tudi c. kr. železniškemu ministrstvu.

Gospod ravnatelj je konstatiral potrebo kake reforme, ali to se da le storiti dogovorno z železniškim ministrstvom, kateremu je ravnateljstvo že predložilo tozadavne predloge. Ti predlogi naj tvorijo podlago pri skupnem posvetovanju, ki ga bode sklicalo železniško ministrstvo. Kakor hitro bode zadeva skupno rešena, bode ravnateljstvo o tem sklepu obvestilo prizadete železničarje. Upajmo, da bode zadeva tudi nujno rešena.

V Rusiji hrepene po miru.

Vojni poročevalec dunajske »Arbeiter-Zeitung« poroča začetkom junija:

»V naslednjem podajam poročila, ki izvirajo iz dveh različnih virov. Dobila sta popolnoma neodvisno drug od drugega svoje informacije iz takih ruskih krogov, katerih zveze segajo direktno do vlade. Eden teh informatorjev je prebival skoraj dve desetletji v Rusiji, in sicer ne kot zasebnik, temveč kot imejitelj zelo vplivnega gospodarskega mesta. To mesto in vezi sorodstva so ga spravile v trajni stik s takozvanimi prvimi družabnimi krogi. V zadnjem času je bilo mogoče, vsled vojne pretrgane vezi, z njim zopet oživiti. Poročila te osebnosti se krijejo s poročili druge

osebe, tujca, s katerim sem se bil sešel pred kratkim prav slučajno, ravno ko je prihajal od neke ruske družbe, ki se je našla v ruskem ozemlju, osvojenem od Nemcev.

Po informacijah iz obeh virov živi volja za sklepanje miru v Rusiji prav čvrsto in se razteza vsak dan na večje kroge. Kot zli duh velja stranka velikih knezov z velikim knezom Nikolajem Nikolajevičem. Car, o katerem govore med uradništvom z veliko ljubeznijo in vdanostjo, je brez moči nasproti vojni stranki, ki postopa z njim skoraj tako kakor z ujetnikom. V vladnih krogih prevladuje mnenje, da se le poveča nesreča za Rusijo, če traja vojna še dalje. Upali so pač, da vzpostavijo pod carjevim žezlom vlado panslavizma v Evropi. Toda dogodki so pokopali to upanje, ki ga je gojila vojaška stranka in utrdilo se je prepričanje, da je prišla doba Germanov. Čim dlje traja vojna, tem bolj in trajnejše bo izkopano stališče Rusije v Evropi in tem silnejše bodo žrtve, ki jih bo morala prenašati dežela pozneje. Napačno in pogubno bi bilo še nadalje gojiti upanje, ki se je izkazalo nedvoumno kot sen. Kmete so navdušili za vojno s tem, da so jim dejali: V vzhodni Pruski lahko potolažite svoj glad po zemlji! Vjeti Rusi so imeli o tem popolnoma otročje naziranje. Bili so mnenja, da jim je treba primarširati le v Nemčijo, tukaj osvojite zemljo in potem si lahko izbere vsak prostor po svojem okusu, slečejo vojaško suknjo in gospodarijo kot neomejeni gospodje. Pri zaslišavanju so izpovedali različni Rusi gospodu, o katerem so mislili, da je Rus, popolnoma napačne podatke o zemlji, ki so si jo bili izbrali za bodoče prebivališče. Kakor hitro so pa spoznali kmetje, da jih ne napravi vojna za svobodne posestnike, jih je hitro zapustilo veselje, da gredo v ogenj. Čemu naj se puste postreljati, če ostane njihov glad po zemlji neutrušen?

Tudi med delavstvom in intelektualci se vedno bolj širi volja za mir. Zastonj se je trudilo armadno vodstvo, da zatre to voljo z napačnimi poročili o ruskih zmagah in porazih zaveznikov. Že pred dvema tedni so širili vest, da so padle Dardanele. Vsak dan so jim pripovedovali o izgredih vsled lakote v Nemčiji in Avstriji in o uporu vojakov. V resnici se pa boje v Rusiji enakih reči. Ko je bil nabor v peterburškem okraju za letnik 1915, tedaj se ni zglašil skoraj nihče. Protitemu pasivnemu odporu niso ukrenili ničesar; nobenega od tistih niso pozvali, ki se ni zglašil. S tem se hočejo ubraniti elementov, ki bi širili po vojašnicah in na fronti propagando proti vojni. Srednje in visoke šole so zaprli, ko so razkrili, da so bile ognjišče protivojne agitacije in so delovali učitelje in učitelji, učenke in učenci v enakem duhu.

Da izpolnijo vrzeli v oficirskem zboru, so izdali proklamacijo s pozivom na učence višjih šol, naj se zglase za vojaško šolo. Tukaj naj bi jih šolali štiri mesece in potem bi bili takoj oficirji. Tej vabi se je odzvalo prav pičlo število učencev, jasen dokaz, da je mrznja proti vojni v teh krogih zelo razširjena. Velike skrbi imajo tudi zaradi prihodnje žetve, ki je izpadla zaradi napačnih odredb v nekaterih okrajih zelo slabo. Čeprav je vlada izdala prepoved izvoza žita, vendar se ni izenačila potreba v deželi. Preobilica v enem okraju ni prišla tje, kjer je bilo pomanjkanje. V teh okrajih so potem porabili žito, pripravljeno za setev. Ko so pa končno prišle odredbe, da se opomore revnim okrajem s semenom, je bilo že prepozno in velik del polja je ostal neobdelan.

Na ta način kaže, da proti Rusiji poleg vojne nesreče, poleg velikanskih človeških žrtev in gospodarskih, tudi še slaba letnja in lakota. Za Rusijo bi pomenjalo velike nevarnosti. Grozen bo upor ljudstva, če spozna, da ga je vlada goljufala. Čimprej bi se končala vojna, tem uspešnejše se ublaži preteča nevihta, tem bolj bi se olajšala preteča beda. Stranka velikih knezov igra va-banque, to goni Rusijo v strahotno katastrofo.

Te izjave so se mi zdele vredne, zaradi virov, od katerih sem jih dobil in zaradi okoliščin, da jih omenim na tem mestu. Nadaljni potek dogodkov pač kaže, v koliko odgovarjajo ta poročila dejanskim razmeram in upravičenemu razpoloženju.

Düwell, vojni poročevalec.

Dopisi.

Naročnikom »Zarje«. Vsled vojne med Italijo in Avstrijo je ustavljen skoraj ves poštni promet na jugu države. Zaraditega je pošiljanje »Zarje« naročnikom in kolporterjem nemogoče. Razen tega so bili vpoklicani v vojaško službo urednik in sotrudniki lista in vsi člani izvrševalnega odbora, razen enega. Vsled teh razlogov smo prisiljeni začasno prenehati z izdajanjem »Zarje«. Neradi smo ustavili list, a ker so razmere močnejše od naše volje, smo morali storiti to. »Zarja« izdamo pa takoj zopet, ko bo to mogoče. Vse sodruge, ki so imeli list v kolportuži, prosimo, da takoj obračunajo prodane liste. Denar naj pošljejo kolporterji po nakaznici »Splošnemu kreditnemu društvu v Ljubljani« in naj označijo na nakaznici, da je denar namenjen »Zarji« v Trstu. Onim, ki so poslali večmesečno naročnino vnaprej, bomo vračunali znesek tedaj, ko prične »Zarja« zopet izhajati.

Društveni vestnik.

POZOR ZAUPNIKI!

Tajništvo železničarske organizacije, kakor tudi uredništvo »Železničarja« je za čas vojne premeščeno iz Trsta v Ljubljano. Pisarna se nahaja na Franca Jožefa cesti št. 5 v prostorih »Splošnega kreditnega društva«.

Stranke se sprejemajo izveniši nedelj in praznikov od 9. ure jutraj pa do 4 ure popoldne.

Tajništvo in uredništvo.

POZOR ZAUPNIKI IN ČLANI V PRIMORJU, KOROŠKEM IN TIROLSKEM.

Evakuirani in k drugemu poslovanju dodeljeni sodrugi naj v oni postaji, kateri so dodeljeni izvolijo iz svoje sredine po enega zaupnika, kateremu se poveri pobiranje članskih prispevkov. Članske številke se ne sme menjati in mora pri obračunu vedno navesti prvotno krajevno skupino. Če se nahaja v istem kraju že kaka krajevna skupina, lahko pobere dotični blagajnik članske prispevke, mora pa navesti pri obračunu prejšnjo krajevno skupino, kateri so pripadali isti člani in se naj vedno obračuna na osebni priložnici.

POZOR ČLANI KRAJEVNE SKUPINE TRST II.

Članske prispevke pobira izključno le sodr. Padar Fran.

Izdajanje knjig iz društvene knjižnice se začasno ustavi.

Člani, kateri ostanejo dolžni članarino več kakor 3 mesece, izgube v smislu pravil določene pravice.

Odbor.

Na Dunaj premeščeni sodrugi kr. skupine Trst I., plačajo njih mesečne društvene prispevke sodrugu Rih. Troštu, kateri obračunava s tajništvom v Ljubljani.

Člani krajevne skupine Trst III. plačujejo društvene prispevke kot dosedaj sodrugu Misleju, ki obračunava s tajništvom v Ljubljani.

Tajništvo železničarske organizacije se je preselilo iz Trsta v Ljubljano. Pisarna se nahaja na Franca Jožefa cesti št. 5, kjer se lahko plačujejo članski prispevki vseh članov evakuiranih kr. skupin. Stranke se sprejemajo od 9.—12. in od 1.—4. ure popoldne, izveniši nedelj in praznikov.

Raznoterosti.

Preskrba invalidov in rodbin padlih vojakov. Vlada razglša, da smatra to preskrbo za eno svojih najvažnejših dolžnosti. Določbe, ki veljajo v tem oziru sedaj, nikakor več ne zadostujejo. Ker pa sedaj ni mogoče vsestransko in definitivno urediti celokupno vojaško preskrbstvo, se bo provzorično ukrenilo, kar treba vsaj v najbolj nujnih ozirih. Deloma se bo vlada držala tega, kar je že sedaj vpeljano, deloma bo poleg postavno določenih prejemkov, dajala še državne podpore. Po § 1. cesarske naredbe z dne 12. junija, 1915, bo rodbina invalida, ki je doslej uživala podporo, dobivala tisto še naprej, invalid pa bo

sam dobival pristoječo mu preskrbnino. Tistim, ki nimajo postavne pravice do preskrbnine, se bodo dajale podpore. Koliko bodo te znašale, se bo šele določilo dogovorno z ogrsko vlado. Za invalidne gažiste se bo posebe preskrbelo. Invalidni oficirji bodo poleg preskrbnine dobivali še posebno podporo tako, da bodo skupni prejemki znašali največ 2000 K na leto.

C. kr. trgovinsko ministrstvo na Dunaju je ustanovilo zaklad za vsled vojne onemogle vojake. Iz tega zaklada se podpirajo oni uslužbenci, ki spadajo v področje trgovinskega ministrstva ter so vsled v vojni dobljenih poškodb, oziroma bolezni potrebni nadaljnjega lečenja. Ta smoter se doseže na ta način, da se deloma preodkaze zavodom, ki se pečajo z zdravljenjem omenjenih uslužbencev iz tega zaklada primerna denarna sredstva, deloma pa, da se okrevalcem samim podelijo podpore, katere jim omogočajo se posluževati nadaljne zdravniške pomoči. Po omenjenih uslužbencih se že uradno poizveduje. Vsekakor se pa takim osebam, katere želijo uživati podporo imenovanega zaklada, priporoča, da se tudi same pisмено javijo pri upravnem odboru tega zaklada (10. oddelek trgovinskega ministrstva na Dunaju).

Dunajska poštna direkcija bo nastavila ženske uslužbenke za pobiranje pisem, raznašanje brzojav in pnevmat, dopisnic ter za druga pomožna poštna dela. Nastavljene bodo predvsem žene vpoklicanih poštних uslužbencev.

Bivši ogrski državni tajnik Zoltan Desy, ki je v znanem procesu z bivšim ministrskim predsednikom Lukacsem igral tako veliko vlogo, je v sedanjí vojni padel. Izvedelo se je sedaj, da je pokopan na pokopališču pri Żaleszczykih. Sorodniki so se obrnili na rusko ustavno stranko, naj preskrbi, na se Desyjevo truplo prepelje na Ogrsko, in sicer v Budimpešto, kjer se mu priredi kar moč slovesen pogreb.

Dve smrtni obsodbi. Domobranksko vojno sodišče v Gradcu je obsodilo ključavničarja Nikolaja Nadastija zaradi motenja javnega miru, storjenega s prepovedanim klicem, na smrt, a pristojni zapovednik ga je pomilostil na 15 let ječe; drugi obsojeni na smrt je topničar Rudolf Ullrich. Obsojen je bil zaradi dezertacije, a tudi on je bil pomilostčen na osem let ječe.

Velika tatvina. Na poštne uradu na koldvoru v Szegedinu je bilo ukradeno denarno pismo, v katerem je bilo 70.000 kron. Osumljenih je več poštних uslužbencev, ki so jih že zaprli.

Za vse, ki imajo opraviti s pošto. Od 25. junija 1915 dalje so vse poštne pošiljke, ki pridejo na Kranjskem k oddaji ali predaji, podvržene cenzuri. To se daje z naslednjimi ukazili obče na znanje: 1. Pisma in denarna pisma se morajo odprta oddajati na pošto; 2. na vsakem pismu, kakor tudi na vsaki poštni dopisnici morajo biti razločno zaznamovani ime in priimek in natančna adresa stanovanja dotičnega pošiljatelja; pomanjkljivo opremljena pisma se ne razpošiljajo; 3. strogo je prepovedano komu pisati o vojaških predmetih, če so tudi navidezno nedolžne vsebine, kakor: o dohodu in odhodu častnikov, o izvršeni nastanitvi vojakov itd. Razširjevalcem takih novic preti strogo kaznovanje tudi takrat, kadar te novice nimajo nobenega hudobnega namena; 4. ovojji se morajo odprto oddajati, tako da se poštni, oziroma cenzurni uradnik more takoj o vsebini prepričati. Te ovojje zapro stranke v njegovi navzočnosti. Ovojjem in denarnim pismom se nikakor ne smejo pridevati pismena naznanila. 5. Odrezki poštних spremnic in poštних nakaznic ne smejo obsegati nobenih pismenih naznanil.

Vojni računi. Večkrat smo že poročali o velikanskih stroških sedanje vojne po raznih avtorjih. Nedavno je izdal spis o vojnih stroških in naraščanju bremen dr. Elemer Hantos, v katerem obširno opisuje pomočke in pota, po katerih si vojujoče države dobavljajo pokritje za vojne stroške. Pisatelj primerja med drugim tudi stanje državnih dolgov izpočetka vojne 1. avgusta 1914 pa stanje koncem marca 1915. Avstrijski državni dolg je narasel v tem času od 13.004 milijonov na 3575 milijonov kron. Ogrski dolg 6695 milijonov kron pa se je zvišal za 2040 milijonov kron. Avstro-Ogrski državni dolg v skupnem znesku

19.699 milijonov kron se je povečal za 5615 milijonov kron. V teh zneskih niso vračunani zneski 161 milijonov kron bosenskega temeljnega posojila, ki je ostalo med vojno nespremenjeno. Državni dolg Nemčije, ki je znašal začetkom vojne 22.689 milijonov kron, se je zvišal v tem času za 11.400 milijonov kron, brez nedavno podpisanih 9 milijard, ki državni dolg le deloma zvišujejo, deloma pa bodo služile v povrnitev dolga, ki ga je napravila nemška vlada pri državni banki. Turčija je imela 2914 milijonov kron državnega dolga, zvišal se je pa za 520 milijonov kron. Angleški državni dolgov so znašali ob izbruhu vojne brez dolgov naselbin, 17.564 milijonov kron, ki so se zvišali v vojnem času za 10.320 milijonov kron. Francoski državni dolg je znašal, brez naselbin, 30.120 milijonov kron ter se je zvišal za 10.701 milijonov. Ruski državni dolg je znašal 22.917 milijonov in se je zvišal za 13.200 milijonov kron. Državni dolgov Belgije so se pomnožili za 960, Srbije za 410, Japonske za 872 in Črne gore za 3 milijone kron. Dolgov Avstro-Ogrske in Nemčije s Turčijo so se pomnožili za 17.535, dolgov entente in nje zaveznic pa za 36.466 milijonov kron. Zadolžitve vojujočih držav v prvih osmih mesecih vojne znaša okroglo 55 milijard.

Črnogorski vpad v Albanijo. »Giornale d'Italia« poroča: Črnogorski vojaki so zasedli več točk na albanskem bregu reke Bojane. Veliki in mali Taraboš so oborožili s topovi. Parnik »Polonica«, ki je oborožen s strojnimi puškami, se je pripravil na boj proti Skadru. Črnogorci so zasedli čelo carinskega mostu. Albanci rodu Klementi so zasedli albansko vojašnico in Erasniki. Albansko prebivalstvo je prosilo italijanskega konzula, naj zasede Italija Sv. Ivan Meduanski, Leš in Skader, da prehití Črnogorce.

VSEBINA 11. IN 12. ŠTEV. Z DNE 1. JUN. 1915.

Članki: Novo trpljenje. — Gospodarska vojna oskrba za železničarje. — Cilji razrednega boja. — Zakaj gre v sedanjí svetovni vojni. — Kako so nastopili italijanski socialni demokratje proti vojni. — Smotri Socializma. — Mrtvo mesto. — Kako je Italija dobila Benetke?

Listek: Pohabljenca.

Dopisi: Pragersko. — Naš grob.

Društveni vestnik.

Iz okrožnic in uradnih listov.

Podporni sklad zaostalim svojcem.

Raznoterosti.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

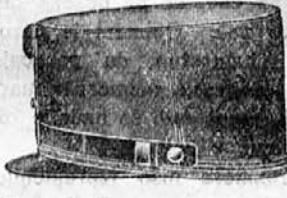
40 letni uspeh, ki ga potrjuje na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana**

Adalbert Kassig

Ljubljana, Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v zalogi lastne tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20
(Cojzova hiša).

Garantirana kakovost

Naročaito in podpirajte delavsko časopisje!

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

obrestuje hranilne vloge od dne vloge do dne dviga po

5%

Franca Jožefa cesta šte. 5.